

Bruker 20 millioner på å få reken

FORSKNING

Nå skal det brukes 20 millioner kroner på å få rekenæringa i nord og sør på fote igjen.

Terje Jensen
Harstad

Rekenæringa har slitt tungt over flere tiår, først og fremst med høye kostnader og strenge krav om å begrense innblandingen av andre arter i fangstene. Sist uke ble det gitt grønt lys for den største skaldyrsatsingen noen gang i regi Fiskeri- og havbruksnæringens Forskningsfond.

Påbudt med skillerist

I nord ble det påbudt med skillerist allerede på 1990-tallet. Men heller ikke det har vært nok i de tilfeller hvor fiskeyngelen har vært like stor som reka man var ute etter.

Spesielt har industrirekeflå-

FAKTA: REKEPROSJEKT

Hovedmål: Optimalisere fisket etter reke med trål med fokus på å redusere uønsket bifangst generelt, redusere energiforbruk og undersøke overlevelse hos undermålsreker som har gått gjennom seleksjonsinnretningene. Samlet sett vil dette gi økt lønnsomhet og betydelig forbedret miljøprofil.

Delmål: Utvikle teknologi som gir bedre utsortering av de minste yngel av fiskeyngel fra regulerte arter.

- Utvikle teknologi som gir bedre utsortering på reker under minstemål.
 - Utvikle kunnskap om effekten av snøkrabbe i seleksjonsinnretninger.
 - Utvikle ny trålkonstruksjon som gir lavere energiforbruk ved endringer på trålkonstruksjon og grunntau.
 - Undersøke overlevelse på reker som sorteres ut under fiske
- Forventet nytteverdi:** større tilgang til rekefeltet som ellers hadde vært stengt for fiske.
- Mindre sorteringsarbeid om bord.
 - Ressurs- og miljøvennlig fiskeri.
 - Lavere energiforbruk per kg fanget reke.

ten i nord slitt tungt med kravet om maks tre ueryngel per ti kilo reker. I perioder har dette resultert i at mer eller mindre alle de gode rekefeltene i Barentshavet har vært stengt samtidig. Da hjelper det lite med skyhøye rekekvoteanbefalinger fra havforskerne.

Et løft

I tillegg sliter næringa med

kostnadssiden og lite energiokonomisk drift. Derfor er forbedret seleksjon og energioptimisering nøkkelford i denne storsatsingen. – Et koordinert løft for hele rekenæringa, kaller Rita Naustvik Maråk prosjektet som hun har gått i bresjen for som fagsjef på fiskeriteknologi i FHF.

Det spesielle med prosjektet er at alt av fagmiljøer er ombord

og samlet i dette løftet. Forholdet mellom redskapsmiljøene i SINTEF og på Havforskningsinstituttet har for eksempel ikke alltid vært like hjertelig. Men her har de funnet sammen, ikke bare de to, men også alt annet av relevante fagmiljøer landet rundt. Finansieringen er da også et spleiselag med bidrag fra samtlige miljøer, men hvor FHF og Fiskeridirektoratet er de tyngste bidragsyterne

Målet

— Gjennom prosjektet om fangstbegrensning i snurrevad så vi hvor viktig det er å ha Fiskeridirektoratet med i utviklingsarbeidet. Da kan vi implementere viktige nyvinninger nesten umiddelbart. Målet er tross alt såpass hårete som at vi satsar på å få på plass neste generasjons seleksjonsteknologi gjennom dette prosjektet, og at fiskerne etter at vi er i mål skal kunne ha kontroll på hvert eneste rekehalde de gjør, forteller Naustvik Maråk.

Det overordna sluttproduktet er ei fullt ut lønnsom rekenæring basert på seleksjonsløs-

ninger som skjærer både fiskeyngel og småreker. –Mye av nøkkelen ligger i å kunne fiske i områder som i dag er stengt for rekefiske. Så er det også ganske sikkert mye å hente på å utvikle nye fangstløsninger. Vi skal i dette prosjektet teste ut bruk av både lys, lyd og strøm hvor hensikten er enten å konsentrere rekeforekomstene eller å skremme bort uønsket bi-

Roger har fulgt

Roger Larsen på Universitetet i Tromsø skal lede det nye, store rekeprosjektet. Det må være rett mann på rett plass.

Larsen var en av fem som kan ta æra for den såkalte nordmørsrista som ble utvikla i 1989, og som den dag i dag er det viktigste redska-

Roger Larsen

FULL SATSING: Nå skal forskerne bruke 20 millioner kroner på å få skikk på rekenæringa.
FOTO: FBFI

FAKTA: REKEHISTORIKK

■ De årlige landingene av reker har fra begynnelsen av 1980-tallet variert mellom 130.000 tonn og 40.000 – 60.000 tonn, men har

■ siden 2002 jevnt blitt redusert fram til bunn-nivået i 2013 da det bare ble landet 14.000 tonn.

■ Den samme utviklingen gjenpeiles i antall konsesjoner som i perioden 1980 – 2014 har blitt redusert fra 157 til 70 konsesjoner.

■ En viktig årsak til den negative utviklingen er lave priser og høye kostnadene. Prisenivået henger sammen med den gode fangsttilgjengeligheten som har vært i rekefisket langs østkysten av Canada, Grønland og til dels Island (Nordvest-Atlanteren).

■ Nå er det en del som indikasjon på at denne situasjonen kan være i ferd med å snu.

■ Bestanden av reke i Nordvest-Atlanteren har de siste årene gått kraftig tilbake, mens bestanden i Nordøst-Atlanteren har vært stabil på et relativt høyt nivå.

æringa på fote igjen

fangst. Spesielt lys har man nå nylig hatt gode erfaringer med i teineforsøk, forteller Maråk.

Lære av hverandre

Den tredje viktige parten i prosjektet er selvsagt næringa selv, både rekeindustrien i land og ikke minst fiskerne på havet.

– Vi har mange av de flinkeste og mest innovative fiskerne både i nord og sør med oss i styrings-

gruppa for prosjektet. Erfaringene er jo at fiskerne gjør ting på forskjellige måter uavhengig av hverandre. Når de møtes, har alle gevinst av å dele

Rita Naustvik Maråk

denne kunnskapen. Allerede i januar skal vi for eksempel til SINTEF sin flumetanke i Hirtshals for å teste ut ulike seleksjonsinnretninger. Da vet vi at ideene vil flomme, sier en engasjert fagsjef.

terje.jensen@fbfi.no
Telefon: 77059021

t rist-teknologien fra starten av

pet for seleksjon i rekefisket. – Denne rista ble etter hvert en global suksess. Men samtidig har den på sett og vis skylda for at videreutviklingen av teknologien ble forsømt. Man var rett og slett så fornøyd at dette ikke ble godt nok fulgt opp, forteller Tromsø-forskeren.

Det er dette man nå tar tak i det nye prosjektet.

– Vi påpekte allerede den gangen at det fortsatt ville kunne bli et problem med småreker og med småfisk av

visse størrelser, for eksempel ett- og toåringer av torsk, sier han.

Han håper blant annet å kunne videreutvikle og eventuelt modifisere Trygggrista, som nå er på beddingen i kystrekefisket i sør, også for nordnorske forhold. For industrirekeflåten derimot er småreker ikke et så stort problem. For dem er det kanskje aller viktigst å komme videre i forsøkene på å få ned energiforbruket i rekefisket. Norge blir regnet som et

foregangsland for ressursvennlig trålfiske. Men det er alltid ting å forbedre.

– Utviklingen i dette fisket har så langt stort sett bestått i at redskapen har blitt tyngre og større. Vi vil se på hydrodynamiske utfordringer og for eksempel om det er mulig å løfte tråldorene fra bunnen under fiske og lette redskapet på andre måter for å redusere energiforbruk og «karbonavtrykket» ved utøvelsen av fisket, forklarer Larsen.

En milliard i potten

Ei full utnyttelse av fangstpotensialet på reker i Barentshavet kan alene gi ekstra fangstinntekter på i størrelsesorden en milliard kroner.

De to siste årene har det vært omsatt reker i nord av norske og utenlandske fartøyer gjennom Norges Råfisklag for i størrelsesorden 700 – 800 millioner kroner. Men da går næringa fortsatt på lavgir, selv om det tross alt er snakk om et vesentlig oppsving sammenlignet med bunnåret 2013.

Uttaket fra Barentshavet har de tre siste årene vært på mellom 20.000 og 30.000 tonn. I 2013 var det helt nede i 12.000 tonn. Til sammenligning ble det i enkeltår under reke-klondyket på 1980-tallet landet over 100.000 tonn. Kvoterådet fra havforskerne har de siste årene ligget mer eller mindre fast på 60.000 tonn.

Det dårlige fisket både her og i resten av Nord-Atlanteren, har brakt prisene gradvis oppover på industrireker. I fjor gikk de rett til himmels. I 2013 lå de på 18 kroner i snitt, i 2014 på over 22 kroner mens de i 2015 endte på rekordhøye 35 kroner. I år har man vært tilbake på rundt 22–23 kroner kiloet.

Markedet for kaldtvannskerker er såpass gunstig akkurat nå på grunn av svake bestander i Nordvest-Atlanteren, at det er fullt mulig å tenke seg

LØNNSOM: Målet er å gjøre rekenæringa langt mer lønnsom enn det den er i dag. FOTO: KJERSTI KVILE

at prisene vil kunne holde seg selv med en full utnyttelse av kvotepotensialet i Barentshavet. Da snakker vi om mer enn ei dobling av dagens fangstverdier, en ekstragevinst på opp mot en milliard kroner.

Fra at det var «en rekefabrikk på hvert nes» nordover på slutten av 1980-tallet, så er det nå kun to i drift, begge i Senja-området i Troms. Et slikt løft vil åpenbart også kunne få betydelige ringvirkninger i land.

Fiskerne i sør er med

En av fiskerne som sitter i styringsgruppa for det store rekeprosjektet er Frode Jensen fra Søgne utenfor Kristiansand. Han har de

Frode Jensen

siste årene deltatt i utprøving av både rist og trålutforming i samarbeid med Fiskeridirektoratet i tilknytning til de siste regelendringene for rekefiskerne i Nordsjøen og Skagerak.

– Her har vi enda en vei å gå. Og da er det viktig at det investeres midler i denne type prosjekt for å komme videre, mener han.

I sør har man ikke de store problemene med yngelinblanding av fisk, og stengte felt av den grunn. Her er det i første rekke minstemålet på småreker som skaper utfordringer, spesielt inne på kysten hvor det har vist seg at rista som brukes for å skille ut småreke, tetter seg når

det blir store fangster. I Nordsjøen derimot, har den såkalte Trygggrista i følge Jensen fungert godt. Den har allerede bidratt til at fiskerne får en større andel kokte reker, og mindre industrireker.

– Så har vi minst like store forventninger til forsøkene vi nå gjør sammen med Olafur Ingolfsson på Havforskningsinstituttet med kortere belg på trålen. Her samarbeider vi veldig godt. Og det samarbeidet håper vi å kunne videreføre og videreutvikle i det prosjektet som starter nå, sier han.

En annen fisker i styringsgruppa er færoyøværing Bjarni Petersen, skipper på reketraleren «Arctic Viking». Han har nærmest på egen hånd utviklet en metode som gjør at han har mye mindre plage med ueryngelinblanding under rekefiske i Barentshavet enn mange andre.

– Det å dra nytte av hverandres erfaringer er utvilsomt viktig for å komme videre i utviklingen av teknologiske løsninger. Det får vi en mulig het til her.

KAN DU FORSYNE FABRIKKEN I BÅTSFJORD MED LEVENDE KONGE- OG SNØKRABBE?

Krabbefabrikken Seagourmet Norway AS

Gode priser og service!
Kontakt: tlf. 400 466 51

